

УКРАЇНСЬКА АНТРОПОНІМІЯ XVII СТ. У МАЛОВІДОМОМУ
ТУРЕЦЬКОМУ ІСТОРИЧНОМУ ДЖЕРЕЛІ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 1 (45)

УДК 811.161.2'373.2

DOI:10.24144/2663-6840/2021.1(45).282–289

Купчинська З. Українська антропонімія XVII ст. у маловідомому турецькому історичному джерелі; кількість бібліографічних джерел – 24; мова українська.

Анотація. Статтю присвячено дослідженню українських антропонімів XVII ст., які засвідчені в маловідомому турецькому історичному джерелі «Дефтер Муфассал 1681 року». Простудійовано власні назви людей лише на А. **Метою** статті є аналіз власних назв, засвідчених у «Дефтері Муфассалі 1681 року». Щоб досягти мети, визначено такі **завдання**: 1) ознайомити читача з маловідомою турецькою історичною пам'яткою «Дефтером Муфассалом 1681 року»; 2) виокремити українські антропоніми XVII ст.; 3) провести аналіз власних назв людей та порівняти їх із сучасним українським антропоніміконом; 4) виявити ті оніми, які на сучасному етапі не зафіксовані. У розвідці використані описовий **метод** і методи аналізу та систематизації. Давні антропоніми, виокремлені з історичного джерела, – додаткове джерело антропонімікону, який функціонував на території України в XVII ст. Власні назви людей, що репрезентовані в «Дефтері Муфассалі 1681 року», свідчать про давність таких онімних утворень, адаптацію запозичених імен на україномовному ґрунті. Підсумовуючи вищезазначене, можемо стверджувати, що з 90 назв на А засвідчено такі, які: поширені і сьогодні на рівні власних імен людей і прізвищ; мають відмінності зі сучасними відповідниками на фонетичному рівні; не виявлені на сучасному етапі, знаходимо їх у похідних назвах; на сьогодні є екзотичними, рідко вживаються в сучасному антропоніміконі. **Практична цінність** статті полягає в тому, що виявлені та проаналізовані власні назви людей поповнили загальнослов'янський антропонімікон. **У результаті** розвідки було встановлено особливості антропонімії, що виділена з турецької пам'ятки «Дефтер Муфассал 1681 року», зокрема це історичне джерело засвідчує функціонування прізвищ в Україні на кінець XVII ст., репрезентований список антропонімів на А підтверджує, що у XVII ст. існував обширний реєстр запозичених власних імен, які адаптувалися на українському мовному ґрунті; законстатовано великий спектр різноманітних суфіксів, за допомогою яких творилися похідні імена / прізвиська / прізвища.

Ключові слова: антропонімія, запозичені імена, твірні основи, власні назви людей, «Дефтер Муфассал 1681 року».

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань сучасної ономастики є створення повного банку даних антропонімів, які функціонують / функціонували в українському онімному просторі. Поява нових джерел інформації, зокрема історичної пам'ятки XVII ст. «Дефтера Муфассала 1681 року», сприяє оприлюдненню та студіюванню твірних основ антропонімів, засвідчених у ньому.

Аналіз досліджень. Матеріал статті буде використано для укладання «Словника антропонімів Поділля XVII ст.». Українська лексикографія має значні напрацювання в царині антропонімії [Редько 2007; Скрипник, Дзятківська 2005; Словник прізвищ 2002; Слюсар 2005; Трійняк 2005; Фаріон 2001; Чучка 2005; Чучка 2011]. Вагомим внеском у вирішенні проблеми формування повного переліку антропонімів є праці В.П. Шульгача [Шульгач 2008; Шульгач 2015; Шульгач 2016; Шульгач 2017; Шульгач 2018; Шульгач 2019], однак залишається поза увагою значний масив власних назв людей, які «приховані» в маловідомих пам'ятках, до яких належить «Дефтер Муфассал 1681 року». Опрацювання індексу онімів цього джерела сприятиме поповненню українського антропонімікону в діакронії. Тому **метою** статті є аналіз власних назв, засвідчених у «Дефтері Муфассалі 1681 року». Щоб досягти мети, визначаємо такі **завдання**: 1) ознайомити читача з маловідомою турецькою історичною пам'яткою «Дефтером Муфассалом 1681 року»; 2) виокремити українські антропоніми XVII ст.; 3) провести аналіз власних назв людей та порівня-

ти їх із сучасним українським антропоніміконом; 4) виявити ті оніми, які на сучасному етапі не зафіксовані. У статті використані описовий **метод** і методи аналізу та систематизації. Для аналізу обра-но 90 антропонімів на А.

Виклад основного матеріалу. «Дефтер Муфассал 1681 року» – турецька історична пам'ятка, яка уможливорює вивчення соціально-економічних й певною мірою політичних відносин в Османській імперії (Порті), починаючи з XV ст. Це – детальні переписи (*mufassal* у перекладі означає «докладний») провінцій імперії – еялетів (*eyalet*), які містять назви міст (*kal'e*), містечок (*varoş*), сіл (*kariye*), відомості про підвладне, головню християнське, населення (*re'aya*), що повинно було сплачувати податки й різні додаткові побори натурою і готівкою [Крикун 2011, с. 603]. У Порті традиційно документація велася турецькою мовою, але арабською графікою. «Дефтер Муфассал 1681 року» оприлюднив відомий польський історик Даріуш Колодзейчик. У книзі (Dariusz Kołodziejczyk. The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary / Dariusz Kołodziejczyk. – Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. – 672 p., 6 maps.) він як укладач і автор коментарів наводить текст Муфассала сучасною турецькою мовою, транскрибуючи латинкою. Науковий інтерес представляє Дефтер Кам'янецького еялету, що функціонував у 1672–1699 рр. на території Поділь-

ського воєводства внаслідок того, що Польща за Бучацьким мирним договором 1672 року поступилася Порті. Про це йдеться в монографії Д. Колодзейчика [Kołodziejczyk 1994], цінність якої, як зазначають усі рецензенти цієї книги, зумовлена тим, що автор у науковий обіг увів турецькі рукописні джерела і обґрунтував низку історичних питань, що стосуються Поділля 1672–1699 рр. [Dziubiński 1995; Wójcik 1995; Крикун 1998].

У передмові до «Дефтера Муфассала 1681 року» професор департаменту цивілізацій Близького і Середнього Сходу Торонтонського університету Віктор Остапчук представив основні етапи роботи над цим історичним джерелом, означив головні проблеми підготовки тексту документів Кам'янецького яялету. Не лише науковці-османісти, зважаючи на помилки попередніх видань дефтерів (напр., часткове видання документів), визначилися в тому, що обов'язковою умовою появи цього історичного джерела має бути повний факсимільний текст, крім того, у виданні слід представити аналіз цієї пам'ятки з обширними додатками, зокрема покажчиками назв, глосаріями й детальними картами, адже ця пам'ятка містить інформацію про українських, польських, єврейських, вірменських та інших мешканців Поділля, їхні потенційні податки та інші економічні ресурси. Тому в цій праці представлено реєстри різних типів антропонімів, назви населених пунктів, що є принципово цікавим для ономастів.

Рукопис «Дефтера Муфассала 1681 року» – це книга, у якій текст займає 361 сторінку. Муфассал опубліковано на основі мікрофільму цього рукопису, який зберігається у Головному Османському архіві у Стамбулі (Başbakanlık Osmanlı Arşivi). Детальний палеографічний опис цієї пам'ятки подає Д. Колодзейчик у вступі. Документ не має ні заголовка, ні дати. За аналогією до подібних документів інших провінцій Порти, Д. Колодзейчик називає його Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Хто ж уклав цей важливий для Порти документ? На основі записів географічних та власних назв людей Д. Колодзейчик обґрунтував походження укладачів муфассала. Встановлено, що вони вихідці з південнослов'янських земель (Болгарії, Македонії, Боснії) [Kołodziejczyk 2004, с. 31]. Укладачів супроводжували турецькі військові. Загальний нагляд за переписом населення Кам'янецького, Язловецького, Барського і Меджибізького санджаків Подільського яялету здійснював Ахмед-паша – дефтердар – скарбник Порти.

«Дефтер Муфассал 1681 року» має дві частини. Перша репрезентує річні доходи султана і кам'янецького бейлербея з аялету, кількість промислів та наявність дозволів на підприємницьку діяльність, перелік володінь великого візира Ахмедапаші Кьопрюлю-заде [Kołodziejczyk 2004, с. 73–78].

У другу частину входить перелік назв усіх зареєстрованих поселень (844) і поіменний реєстр дворів та їх господарів [Kołodziejczyk 2004, с. 79–277, 300–453]. Д. Колодзейчик вважає, що за кількістю зафіксованих поселень та їхніх назв муфассал є найбільш вичерпним джерелом для Подільського воєводства аж до ХХ ст. [Kołodziejczyk 2004, с. 1].

Слід зазначити, що проблем із ідентифікацією назв географічних об'єктів та записом власних назв в цій історичній пам'ятці було багато, головна причина в тому, що назви дуже багатьох поселень у муфассалі орієнтовані на їхнє польське звучання [Крикун 2011, с. 612–614]. Однак примітно, що антропонімікон українського населення, що переважало на Поділлі, все ж передається у пам'ятці наближено до українського звучання (Mihaýlo, Ulas, Yurko). У Муфассалі відчутний вплив норм турецької мови у записах ойконімів та антропонімів, зокрема було обов'язкове подання літери **I** на початку тих із них, які мали збіг **s** і **z** з іншими приголосними (Iskala, Izvan).

Видання Дефтера Муфассала [Kołodziejczyk 2004] має чітку структуру. Він складається з переднього слова, в якому професор Віктор Остапчук детально представив процес підготовки цього історичного джерела (від ідеї до її реалізації) та вступної частини, в якій Д. Колодзейчик описав історичні події, які відбувалися на території частини Поділля – у кінці XVII ст. Османської провінції, зосередився на аналізі змісту, організації, призначення, функції та фізичного опису Дефтера Муфассала. Особливої уваги заслуговує та частина праці, у якій репрезентовано османський реєстр як мовне, топографічне, демографічне та економічне джерело. У цій частині роботи розписано принципи публікації цього історичного джерела, подано легенди та нотатки про турецьку та українську транскрипції, важливим для читача є параграф «Як читати Дефтер». Для ономаста дорожочинними є параграфи, присвячені антропонімії та топонімії.

Текст Дефтера Муфассала – це описи міст та сіл Кам'янецького, Меджибізького, Барського та Язловецького санджаків. Особливої наукової ваги має довідковий апарат цього видання. Представлено десять *таблиць* (1. Османські намісники Кам'янецького яялету; 2. Ідентифіковані та невідомі місцевості, зареєстровані у муфассалі; 3. Населені та безлюдні місцевості на Османському Поділлі; 4. Християнське та єврейське населення Османського Поділля; 5. Найпопулярніші населені пункти Поділля; 6. Реальні та майбутні доходи в Османському Поділлі тощо), *карти* (1. Територія навколо Сатанова (із вставкою: Кучманський шлях в межах Поділля); 2. Місцевість навколо Чорного Острова та Плоскирова; 3. Місцевість навколо Меджибіжа та Константинова; 4. Місцевість навколо Язловця; 5. Місцевість навколо Кам'янця; 6. Місцевість навколо Бару), *глосарій, індекси* антропонімів (Українські (руські) та деякі польські імена (крім поляків у Кам'янці); імена поляків, зареєстрованих у Кам'янці (лише християнські імена); єврейські імена; вірменські імена; грецькі, болгарські та південнослов'янські імена), ойконімів та інших географічних та етнічних назв. Дуже інформативним серед додатків є конкорданс турецьких відповідників українських власних назв. В «Індексі власних назв» подано чотири позиції: 1) транскрипція (запис латинкою того, як звучала назва); 2) арабське написання; 3) інтерпретація власної назви; 4) сторінка в Дефтері.

У статті опускаємо арабський запис та потрактування цієї назви Д. Колодзейчиком, для нас дуже важливим є транскрибоване українське звучання антропоніма. Ми не можемо бути абсолютно впевненими в тому, що цей запис української власної назви правильний, але ми переконані, що затранскрибовані форми антропонімів максимально наближаються до реального звучання цих онімів у XVII ст. Доказом цього є: 1) сучасні відповідники-пропріативи; 2) похідні форми від зафіксованих в Дефтері антропонімів. Тому, аналізуючи український антропонімікон цього історичного турецького джерела, будемо обов'язково зважати на ці два аспекти.

Aduraško [242] (*Адурашко (пор. Василашко, Томашко (Ред., 115) < Адураш (пор. Петраш, Федаш (Ред., 115) < Адура (пор. Стахура, Тимура (Ред., 157)) на сучасному етапі не зафіксовано. Можливо, цей антропонім споріднений із Андрашко (Andraško (Andrij) (ДМ, 523), який на карті України репрезентований 367 разів (<https://ridni.org/karta/андрашко>). Імовірний зв'язок і з Адашко (<Адам (Тр., 23)).

Afin [115] (Афін). Такий антропонім засвідчено лише один раз на території сучасної України, походить він, правдоподібно, від Афінноген (Afin (Afinjhen) (ДМ, 523), Афіннодор, Афон // Афоній (Тр., 48).

Afrik [131] (*Африк < Afryk (Afrykan (ДМ, 523), пор. Африкан (Тр., 48)). На сучасній карті України таке прізвище не засвідчено, хоч маємо спільнокоренів: Африканов, Африкантов, Африкова, Африкян (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Agapita [172] (*Агапіта < Агапіт (Тр., 19), Агарут (ДМ, 523)). На сучасному етапі в Україні антропонім Агапіта не функціонує. Можливо, форма прізвища / прізвиська на -а від імені Агапіт – результат дії родової належності (пор. Коца (Чуч., 296), Хомечка (Чуч., 587), Юречка (Чуч., 641)).

Ahçenko [277] (*Ахченко < *Ахко (можливо, відвигукове) + -енко). Сьогодні на карті України цього антропоніма нема.

Ahimista [125] (*Ахіміста < Ахім (Ахим нем. усеч. ім. Йóахим. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/ахим>) + -іста (пор. Цимбаліста, Кабаніста (Ред., 139–140).

Ahun [71] (*Аг(х)ун(ь) < Ahun' (Ahej) (ДМ, 523), Агей (Aghéj, гр. Agaios]; церк. Аггій; рус. сокр. Ага, Гэя, Гэка, Гэша. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/аггей>) + -унь (пор. Федунь, Яремчунь (Ред., 157), Федун, Яцун (Ред., 156)). На сучасному етапі таке прізвище в українському антропоніміконі не засвідчено.

Akaky [18, 60, 133–34, 137] (Акакій (Тр., 25)).

Akintij [19, 33, 138, 143, 149, 153, 156, 164, 171, 342] (Акінтій / Акініф(ій), Акунтій (Akunf) (ДМ, 523), Акініф < Іакініф (Тр., 142).

Aleksa [18–20, 33, 36, 41, 73, 80, 83–84, 119, 122, 236, 259, 266–68, 280, 314, 321–22, 351], **Aleksa** [16, 18, 71, 73] (Олекса / Алекса / Олексій (Тр., 264)).

Aleksa-andriy [47], **Aleksandriy** [276] (*Александрій // *Олександрій, Aleksandrij (Aleksander) (ДМ, 523), пор. Лександрій (Тр., 261). В сучасному українському антропоніміконі такий варіант імені

Олександр не зафіксовано.

Aleksanter [94] (*Александр < Олександр).

Aleksenko [96] (Алексенко, прізвище в Україні сьогодні поширене (понад 800 носіїв) <https://ridni.org/karta/алексенко>).

Aleksiy [27, 102, 141, 298], **Aleksiy** [246] (Алексій / Олексій (Тр., 264)).

Aleksiyenko [178] (Алексієнко, таке прізвище поширене в Україні <https://ridni.org/karta/алексієнко>).

Ambros [104] (Амброс / Амбросій / Амвросій (Тр., 29).

Anadoliy [101, 113, 121], **Anatol** [16, 147] (Анатолій, Анатоль (Тр., 32)).

Anançenko [319] (Ананченко < Ананко < Ананій (Тр., 30)). Таке прізвище на території сучасної України поширене (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Ananiy [114] (Ананій (Тр., 30)).

Anastasyo [226] (Анастась < Анастасій (Тр., 31)).

Andan [244] (Андан < можливо, від Андрій (<https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/анд>) + -ан (пор. Гарасан, Костан (Ред., 111). Таке прізвище зафіксоване на території сучасної України один раз (<https://ridni.org/karta/андан>). Засвідчено з такою твірною основою антропоніми: Анданов, Анданченко (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andas [18] (*Андас < можливо, від Андрій + -ас (пор. Демидас, Федас (Ред., 112). На сучасному етапі такий антропонім не засвідчений в Україні.

Andriy [118] (*Андрій < можливо, від Андрій + -ір (пор., Михір, Шахнір (Ред., 139) + -ій. Імовірною могла бути й помилка в записі антропоніма. Прізвище Андрій сьогодні не зафіксовано.

Ando [234, 263, 329] (Андо < можливо, від Андрій (<https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/анд>). Про прізвища на -о від власних імен (Васьо, Стасьо) писав Редько Ю.К. (Ред., 144), Сімович В.І. [Сімович 1931]. На сучасному етапі в Україні є лише один носій такого прізвища (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andon [100, 168, 175, 233, 259, 331, 358] (Андон < можливо, від Антон, де відбулося одзвінчення приголосного т). Таке прізвище зафіксоване на території сучасної України понад 30 разів, маємо чимало похідних від цього антропоніма: Андоненко, Андоній, Андонин, Андонов, Андонович, Андонюк (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andonenko [110] (Андоненко // Антоненко (<https://ridni.org/karta/антоненко>). Лише два носії прізвища Андоненко є в сучасній Україні.

Andoniy [172] (Андоній < можливо, від Антоній). Сьогодні в Україні зафіксовано 254 носії цього прізвища.

Andoroniy [58] (*Андороній < можливо, від Андроній (Андроник). Можемо припускати своєрідну «українізацію» цього антропоніма за допомогою штучного «повноголосся». Усе це стосується і наступної власної назви.

Andoronik [18] (*Андороник < можливо, від Андроній (Андроник). Ні Андороній, ні Андороник не зафіксовані на сучасному етапі.

Andrasimenko [285] (*Андрасименко: Андр + -ас> Андрас (пор. Андрасков, Андрасов, Андрасович, Андросюк, Андрасян <http://nomer-org.website/allukraina/>, Федас, Юрас (Ред., 112), Андраш (Тр., 33)) + -им> Андрасим (пор. Гудим, Сулим (Ред., 131) + -енко). Такого прізвища в Україні на сучасному етапі не виявлено.

Andrasimiy [249] (*Андрасімії: Андр + -ас > Андрас (пор. Демидас, Філяс (Ред., 112)) + -і(и)м > Андрасим (пор. Гудим, Сулим (Ред., 131) + -ій, прізвища з цим суфіксом мали демінутивний характер, якщо утворювалися від чоловічих імен (Ред., 137).

Andraş [139, 186] (Андраш (Андраш (Тр., 33)) < Андрій). Є 490 сучасних засвідчень цього прізвища на території України. Є й чимало похідних від нього: Адрашек, Андрашій, Андрашин, Андрашинець, Андрашко, Андрашнікова, Андрашов, Андрашук, Андрашулик (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andraško [18, 106, 114, 175, 225, 233, 235–36, 244, 246, 253, 260, 262–65, 275–77, 327] (Андрашко (Андрашко (Тр., 33)) < Андрій). Сьогодні це прізвище зафіксовано у 502 носіїв.

Andreyeč [137] (Андреєць // Андрієць (Андрієць (Тр., 34)) < Андрій). Варіант Андреєць на сучасному етапі зафіксовано лише у трьох носіїв (<https://ridni.org/karta/andreec/>). На сучасному етапі в Україні більше двох тисяч носіїв прізвища Андрієць.

Andrih [119] (*Андри(и)х (пор. Андрихинська, Андриховська (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Андрішко (Тр., 33)) < Андрій). Сьогодні антропоніма Андри(и)х не виявлено.

Andričko [262] (*Андричко: Андр + -ик (пор. Адамик, Гнатик (Ред., 128), Андрик + -к(о) (пор. Величко, Гордійко (ред., 142)).

Andriko [169] (Андріко // Андрійко (Андріко (Тр., 33)) < Андрій). Варіант прізвища Андріко на сучасному етапі зафіксований лише один раз (<https://ridni.org/karta/andriko/>), існує чимало антропонімів, які містять цю власну назву (Андріков, Андриковець, Андрикович, Андриковська (<http://nomer-org.website/allukraina/>)).

Andrim [101–102, 234, 247, 254] (*Андрім // Андрін (Andrin (Andronyk) (ДМ, 524)). Варіант антропоніма Андрім не виявлено сьогодні на карті України, його походження можна пов'язувати з Андр (<Андрій) + і(и)м (пор. Гудим, Сулим (Ред., 131)). Можливим є сплутування запису кінцевих сонорних у двох варіантах Андрім // Андрін, тоді можна мотивувати засвідчений антропонім власною назвою Андрін (<Андрон, Андроник (Тр., 35)). Маємо чимало похідних від нього: Андрінкова, Андрінська, Андрінчук, Андріншин тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andriy [16–20, 26–28, 31–34, 36–39, 43–44, 46, 48, 54–55, 58–59, 61–62, 64–65, 67, 77, 80, 82, 84–85, 91–92, 94, 96–100, 108–09, 113–14, 119–21, 123, 125, 128, 131, 134–37, 139, 141–43, 145, 147–49, 151–55, 157, 160, 163, 169, 171, 173–75, 178–79, 188, 198, 201, 206, 208, 210, 225, 237–38, 240, 247–48, 258, 263, 268, 272–73, 276–77, 284, 286, 298, 308, 310,

313, 315, 321–22, 327–28, 331–33, 335–36, 340, 342, 346, 348, 351, 355, 358, 367] (Андрій).

Andriyaş [40, 98, 118, 168] (Андріяш (Тр., 33) <Андрій). Варіант чоловічого імені Андріяш унаслідок трансонімізації перейшов на рівень сучасного прізвища, що має понад дві тисячі засвідчень в сучасному українському антропоніміконі. Крім того, це ім'я стало твірною основою для багатьох прізвищ: Андріяшів, Андріяшівська, Андріяшек, Андріяшенко, Андріяшик, Андріяшкин, Андріяшко тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andriyenko [96, 118] (Андрієнко (Ред. I, 7)). В Україні це прізвище дуже поширене, має майже тринадцять тисяч носіїв (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andriyko [98, 198, 278] (Андрійко (Тр., 33) <Андрій). На сучасній карті України зафіксовано таке прізвище у 599 носіїв (<https://ridni.org/karta/andriyko/>).

Andriyuk [128] (Андріюк (Тр., 34) <Андрій). Понад дві тисячі носіїв цього прізвища сьогодні (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andron [111, 144] (Андрон, Андроник (Тр., 35)). Це ім'я всього лиш 22 рази зафіксовано як прізвище в сучасному українському антропоніміконі, однак воно стало твірною основою для багатьох прізвищ: Андронава, Андронакій, Андронакін, Андронакіна, Андронатій, Андронашко, Андроненко, Андроненков, Андронєць, Андронійчук, Андроник, Андроникова, Андронова, Андрончик тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andronik [119] (Андроник (Тр., 35)).

Androniy [138, 149] (Андроній (Тр., 35)).

Andruh [172] (Андрух (Тр., 33) < Андрій). Зафіксовано 1380 носіїв такого прізвища. Похідних ще більше: Андрухан, Андруханенко, Андруханченко, Андрухей, Андрухів, Андрухненко, Андруховець, Андрухович, Андруховський тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andrus [20, 45, 71, 77, 84, 92, 107, 113, 116, 124, 131, 146, 187, 260, 266, 278, 301, 303, 322, 328] (Андрус // Андрус (Тр., 33) <Андрій). Варіант Андрус зафіксовано у 429 носіїв, а Андрус – у 1125. (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andruş [43, 65, 73, 82, 113, 186, 159, 164, 173, 185, 233, 236–37, 239, 265, 278, 299, 308–09, 327, 329, 334, 336–37, 340–41, 358, 363, 367] (Андруш (Тр., 33) < Андрій). Сьогодні в Україні 21 носій цього прізвища, однак похідних є велика кількість: Андрушак, Андрушкевич, Андрушан, Андрушевич, Андрушевська, Андрушейко, Андрушенко, Андрушик, Андрушка, Андрушків, Андрушко тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andruşenko [41] (Андрушенко (Тр., 34) <Андрій). 687 засвідчених носіїв на сучасному етапі (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Andruško [27, 236–37, 302, 308, 313, 315] (Андрушко (Тр., 34) <Андрій). На сучасному етапі це прізвище дуже поширене, є понад п'ять тисяч засвідчень (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Anduruk [91] (*Андурук <*Андур (пор. Андусь, Андух (Тр., 33) + -ук <можливо, від Андрій.

Сьогодні такий антропонім не функціонує.

Anduruş [186, 309, 311] (*Андуруш <*Андур (пор. Андусь, Андух (Тр., 33) + -уш (пор. Матуш, Петруш (Ред., 162)) <можливо, від Андрій. В сучасному антропоніміконі України такої власної назви нема.

Anduruşko [186] (*Андурушко (*Андуруш <*Андур (пор. Андусь, Андух (Тр., 33) + -уш (пор. Гринуш, Демуш (Ред., 162) + -к(о)) <можливо, від Андрій. В Україні такої власної назви не засвідчено.

Anduryaki [19] (*Андуряки <*Андур (пор. Андусь, Андух (Тр., 33) + -ак (пор. Грицак, Степаняк (Ред., 107)) <можливо, від Андрій.

Aneriy [64] (*Анерій?). На сучасному етапі не засвідчено такого антропоніма, і похідних від нього нема. Це ж стосується й наступного антропоніма.

Antedo [226] (*Антедор?).

Anteraşko [65] (*Антерашко?). Сьогодні нема такого антропоніма, і похідних від нього нема. Спори́днене, можливо, з Андріяшко.

Antifas [155] (*Антифас // Антипас, таке прізвище зафіксовано в Україні (<http://nomer-org.website/allukraina/>) <Антип (Тр., 37).

Antifenko [226] (*Антифенко // Антипенко, в сучасній Україні понад три тисячі носіїв такого варіанта прізвища (<http://nomer-org.website/allukraina/>) <Антип (Тр., 37).

Antipa [159] (Антипа <Антип (Тр., 37). Таке прізвище побутує і на сьогодні в Україні (<https://ridni.org/karta/антипа/>).

Antipasiy [227] (*Антипасій. Можливо, цей антропонім пов'язаний із Антип + -ас (пор. Демидас, Федас (Ред., 112) + -ій (пор. Дасій, Карпій (Ред., 137)).

Antironik [26] (*Антироник. На сучасному етапі не засвідчено такого антропоніма, і похідних від нього нема. Можливо, маємо справу з помилковим записом, походить від Андроник (Тр., 35).

Antoh [96] (Антох (Тр., 37) <Антон). Сьогодні в Україні понад сто носіїв такого прізвища.

Anton [18, 33, 44, 47, 51, 54, 58–59, 75, 77, 91, 108, 110, 117, 139, 145–46, 151–52, 162, 164, 171, 185, 261, 286, 298, 355, 363, 367] (Антон (Тр., 37)), такий антропонім поширений в Україні, а ще більше репрезентовано похідних прізвищ від цієї власної назви: Антонів, Антоневи́ч, Антоненко, Антоненць, Антоник, Антонійчук тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Antonko [88] (Антонко (Тр., 37) <Антон). У доступних нам джерелах не зафіксоване таке прізвище, здрібніла форма імені функціонує.

Antoš [348] (Антось (Тр., 37) <Антон). Такого прізвища сьогодні не зафіксовано, але є похідні від імені Антось: Антосьів (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Apostol [39] (Апостол <Апостол болг. [з гр. apostolos – апостол] (<https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/apostol/>). Понад тисячу носіїв такого прізвища є в Україні сьогодні (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Arefun [17] (*Арефун <Арефа, Арефій (Тр., 41) + -ун (Федун, Яцун (Ред., 156)). Такий антропонім сьогодні не зафіксовано.

Arehiy [120] (*Арехій (пор. Арехвій (Тр., 274) <Арефа, Арефій (Тр., 41) + -ій (пор. Дацій, Карпій (Ред., 137)). Ми не зафіксували такого антропоніма сьогодні.

Arhipenko [231] (Архипенко <Архип (Тр., 46). На мапі сучасної України цей антропонім рівномірно поширений (<https://ridni.org/karta/архипенко/>).

Arsen [51] (Арсен (Тр., 43). Не лише таке ім'я, а й омонімічне прізвище поширене сьогодні в Україні, є чимало похідних: Арсеневи́ч, Арсененко, Арсенник, Арсентій, Арсенова, Арсенови́ч тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Arseniy [20, 28, 32, 65, 91, 96, 169, 174, 323] (Арсеній (Тр., 43)). П'ятсот носіїв такого прізвища зареєстровано сьогодні в Україні.

Arsin [169] (Арсін (Тр., 44)). Сьогодні таке прізвище не функціонує, однак маємо чимало похідних від імені Арсін: Арсіневи́ч, Арсіненко, Арсінійчук, Арсіничук тощо (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Arslan [198, 328, 337] (Арслан, Arslan (Tatar name) (ДМ, 525), Арсла́н, тюрк. (arslan – лев); (<https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/a/арслан/>)). В Україні на сучасному етапі є 19 носіїв прізвища Арслан (<https://ridni.org/karta/арслан/>).

Arşeniy [17] (Аршеній <Арсеній (Тр., 43)). Сьогодні таке прізвище чи ім'я не функціонує.

Artem [59, 311] (Артем (Тр., 44)). Близько 200 носіїв такого прізвища зафіксовано на сьогодні в Україні (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Artesiy [121] (*Артесій (пор. Артисюк, Артись, Яртись (Тр., 44–45) <Артем (Тр., 44)). Такий антропонім сьогодні не функціонує.

Artimenko [88] (Артименко <Артем // Артим (Тр., 44)). Близько ста носіїв такого прізвища (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Arus [283] (*Арус(ь), можна, очевидно, цю форму антропоніма пов'язувати з іменем Арефа (Arefa) (ДМ, 525), однак є зафіксоване жіноче ім'я Аруся (< Ариадна (Тр., 42), що наштовхує на думку про можливий зв'язок із іншими власними назвами, у яких є початкова Ар: Арій, Аріан, Аріон, Арк, Арнольд, Арон. Ні прізвища Арус(ь), ні такого імені не засвідчено.

Astanaş [311] (Астанась (Тр., 31)). Таке ім'я функціонує, однак омонімічного прізвища не вдалося в доступних джерелах виявити, однак є похідні: Анастасів, Анастасюк, Анастасієви́ч (Тр., 31).

Asteriy [55, 116, 190–91] (Астерій (Тр., 47)). Аналогічного прізвища нема.

Astiy [28] (Астій (Тр., 47)). Омонімічного прізвища не вдалося зафіксувати.

Avidiy [97, 180] (Авдій (Тр., 17)). Відповідного прізвища на сьогодні не зареєстровано, однак є низка антропонімів, у яких ця власна назва є їхньою твірною основою: Авдійко, Авдійонок, Авдійська, Авдійчева, Авдійчик, Авдійчук (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Avidor [91] (*Авідор (<Авид <https://lexicography.online/onomastics/петровскы/а/авид/>) + -ор (пор. Габор (Ред., 147). На сучасному етапі такого прізвища нема.

Avik [239] (*Авик <Авило // Вавило (Тр., 17), Avyk (Vavyła) (ДМ, 526). В Україні на сучасному етапі аналогічного прізвища не зафіксовано, однак є споріднені: Авикиян, Авиков, Авикиян (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Avrah [31, 37, 81, 90, 92, 118, 160, 182, 198, 210, 254, 298] (Аврах (Тр., 18) <Аврам). В Україні сьогодні 63 носії цього прізвища (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Avram [115, 210] (Аврам (Тр., 18)). Аналогічних прізвищ понад 600 одиниць, а споріднених значно більше (<http://nomer-org.website/allukraina/>).

Avras [38] (*Аврас (пор. Оврас, Аврашко (Тр., 18) <Аврам). Точного відповідника в сучасній українській антропонімії не зафіксовано, але є похідні: Аврасин, Аврасина (<http://nomer-org.website/allukraina/>). Що ж до Оврас, то носіїв цього прізвища є понад 100.

Avruh [359] (Аврух (Тр., 18) <Аврам). Сьогодні на карті України є кілька прізвищ Аврух (<https://ridni.org/karta/аврух/>).

Висновки.

1. Турецька пам'ятка «Дефтер Муфассал 1681 року» засвідчує функціонування прізвищ в Україні на кінець XVII ст.

2. Репрезентований список антропонімів на А підтверджує, що у XVII ст. існував обширний ре-

естр запозичених власних імен, які адаптувалися на українському мовному ґрунті.

3. Законстатовано великий спектр різноманітних суфіксів, за допомогою яких творилися похідні імена / прізвиська / прізвища.

4. Із 90 назв на А засвідчено такі, які:

– поширені і сьогодні на рівні власних імен людей (Akakiy, Aleksa, Aleksiy, Ananiy, Anastasyo, Antoh, Anton, Antonko, Antoş, Andron, Andronik, Androniy, Andruh, Andrus, Andruş, Avrah, Avruh, Arsen, Arseniy, Artem) і прізвищ (Andraş, Andraško, Andreyeç, Aleksenko, Aleksiyenko, Andriyaş, Andriyenko, Andriyko, Andriyuk, Anançenko, Andruşenko, Andruško, Antifenko, Arhipenko, Artimenko тощо);

– мають відмінності зі сучасними відповідниками на фонетичному рівні (Andon, Andoniy, Andonenko, Andriy, Ando, Andoroniy, Andoronik, Andriko, Aleksa-andriy, Aleksandriy, Arsin тощо);

– не виявлені на сучасному етапі, знаходимо їх у похідних назвах (Afrik, Aļçenko, Ahimista, Ahun, Andas, Andrih, Andriçko, Andrim, Anduruk, Anduruş, Anduruško, Anduryaki, Antipasiy, Avik, Avras, Avidor тощо);

– на сьогодні є екзотичними, рідко вживаються в сучасному антропоніміконі (Akintiy, Afin, Andan, Antipa, Arefun, Arehiy, Artesiy, Arus, Asteriy, Astiy, Avdiy тощо).

Список скорочень:

1. **ДМ** – Dariusz Kołodziejczyk. The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary. Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. 672 p., 6 maps.

2. **Ред.** – Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища. Київ: Наукова думка, 1966. 216 с.

3. **Ред. I** – Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ у 2 т. Т. 1. Львів: НТШ, 2007. 720 с.

4. **Тр.** – Трійняк І.І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 509 с.

5. **Чуч.** – Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 703 с.

References

1. **ДМ** – Dariusz Kołodziejczyk (2004). The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary. Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute. 672 p., 6 maps. [in Polish].

2. **Ред.** – Redko Yu.K. (1966) Suchasni ukrainski prizvyshcha [Modern Ukrainian surnames]. Kyiv: Naukova dumka. 216 s. [in Ukrainian].

3. **Ред. I** – Redko Yu. (2007) Slovnyk suchasnykh ukrainskykh prizvyshch u 2 t. [Dictionary of modern Ukrainian surnames in 2 volumes]. T. 1. Lviv: NTSh. 720 s. [in Ukrainian].

4. **Тр.** – Triiniak I.I. (2005) Slovnyk ukrainskykh imen [Dictionary of Ukrainian names]. Kyiv: Dovira. 509 s. [in Ukrainian].

5. **Чуч.** – Chuchka P.P. (2005) Prizvyshcha zakarpatskykh ukrainsiv: istoryko-etymolohichniy slovnyk [Surnames of the Transcarpathian Ukrainians: the Historical-Etymological Dictionary]. Lviv: Svit. 703 s. [in Ukrainian].

Література

1. Крикун М. Подільське воєводство у XV–XVIII століттях. Статті і матеріали. Львів: НТШ, 2011. 734 с.

2. Крикун М. Рец. на кн.: Dariusz Kołodziejczyk. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa, 1994. 264 s. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Львів, 1998. Вип. 33. С. 290–295.

3. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ у 2 т. Т. 1. Львів: НТШ, 2007. 720 с.; Т. 2. Львів: НТШ, 2007. 1438 с.

4. Сімович В. Українські чоловічі ймення осіб на -но- (в історичному освітленні). *Збірник Комісії для дослідження історії української мови*. Київ, 1931. Т. 1. С. 87–111.

5. Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей: словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.

6. Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівецьчини). Чернівці: Букрек, 2002. 424 с.
7. Слюсар О. Словник буковинських прізвищ. Чернівці: Рута, 2005. 432 с.
8. Трійняк І.І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 509 с.
9. Фаріон І.Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. (з етимологічним словником). Львів: Літопис, 2001. 371 с.
10. Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 703 с.
11. Чучка П.П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник. Ужгород: Ліра, 2011. 428 с.
12. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. I. Київ: Довіра, 2008. 413 с.
13. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. II. Київ: Довіра, 2015. 504 с.
14. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. III. Київ: Довіра, 2016. 472 с.
15. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. IV. Київ: Довіра, 2017. 484 с.
16. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. V. Київ, 2018. 440 с.
17. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Ч. VI. Київ, 2019. 416 с.
18. Dziubiński Andrzej. Recenzja ks.: Dariusz Kołodziejczyk. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa, 1994. 264 s. *Przegląd Historyczny*. 1995. № 86/1. S. 107–111.
19. Kołodziejczyk Dariusz. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa: Oficyna Wydawnicza «Polczek» Polskiego Czerwonego Krzyża, 1994. 264 s.
20. Kołodziejczyk Dariusz. The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary. Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. 672 p., 6 maps.
21. Wójcik Zbigniew. Recenzja ks.: Dariusz Kołodziejczyk. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa, 1994. 264 s. *Kwartalnik Historyczny*. 1995. Roczn. C.II. S. 3–4.
22. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/>
23. <http://nomer-org.website/allukraina/>
24. <https://ridni.org/karta/>

References

1. Krykun M. (2011) Podilske voievodstvo u XV–XVIII stolittiakh. Statti i materialy [Podolsk Voivodeship in 15th–18th centuries. Articles and materials]. Lviv: NTSh. 734 s. [in Ukrainian].
2. Krykun M. (1998) Rets. na kn.: Dariusz Kołodziejczyk. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa, 1994. 264 s. [Rec. on the book: Dariusz Kołodziejczyk. Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699. Warszawa, 1994. 264 s.]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia istorychna*. Lviv. Vyp. 33. S. 290–295. [in Ukrainian].
3. Redko Yu. (2007) Slovnyk suchasnykh ukrainskykh pryzvyshch u 2 t. [Dictionary of modern Ukrainian surnames in 2 volumes]. T. 1. Lviv: NTSh. 720 s.; T. 2. Lviv: NTSh. 1438 s. [in Ukrainian].
4. Simovych V. (1931) Ukrainski cholovichi imennia osib na -no- (v istorychnomu osvittleni) [Ukrainian man named persons on -no- (historical light)]. *Zbirnyk Komisii dlia doslidzhennia istorii ukrainskoi movy*. Kyiv. T. 1. S. 87–111 [in Ukrainian].
5. Skrypnyk L.H., Dziatkivska N.P. (2005) Vlasni imena liudei: slovnyk-dovidnyk [Proper names of people: dictionary-reference book]. Kyiv: Naukova dumka. 334 s. [in Ukrainian].
6. Slovnyk pryzvyshch: praktychni slovozminno-orfohrafichni (na materialii Chernivechchyny) (2002) [Dictionary of surnames: practical word-change and spelling (on the material of Chernivtsi region)]. Chernivtsi: Bukrek. 424 s. [in Ukrainian].
7. Sliusar O. (2005) Slovnyk bukovynskykh pryzvyshch [Dictionary Bukovina names]. Chernivtsi: Ruta. 432 s. [in Ukrainian].
8. Triiniak I.I. (2005) Slovnyk ukrainskykh imen [Dictionary of Ukrainian names]. Kyiv: Dovira. 509 s. [in Ukrainian].
9. Farion I.D. (2001) Ukrainski pryzvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny kin. XVIII–poch. XIX st. (z etymolohichnym slovnykom) [Ukrainian surnames of Prykarpattia Lviv region end. 18th – early 19th century. (with etymological dictionary)]. Lviv: Litopys. 371 s. [in Ukrainian].
10. Chuchka P.P. (2005) Pryzvyshcha zakarpatskykh ukrainsiv: istoryko-etymolohichni slovnyk [Surnames of the Transcarpathian Ukrainians: the Historical-Etymological Dictionary]. Lviv: Svit. 703 s. [in Ukrainian].
11. Chuchka P.P. (2011) Slovianski osobovi imena ukrainsiv: istoryko-etymolohichni slovnyk [Slavic personal names of Ukrainians: historical and etymological dictionary]. Uzhhorod: Lira. 428 s. [in Ukrainian].
12. Shulhach V.P. (2008) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. I. Kyiv: Dovira. 413 s. [in Ukrainian].
13. Shulhach V.P. (2015) Narysy z praslovianskoi antroponimii [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. II. Kyiv: Dovira. 504 s. [in Ukrainian].

14. Shulhach V.P. (2016) *Narysy z praslovianskoi antroponimii* [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. III. Kyiv: Dovira. 472 s. [in Ukrainian].
15. Shulhach V.P. (2017) *Narysy z praslovianskoi antroponimii* [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. IV. Kyiv: Dovira. 484 s. [in Ukrainian].
16. Shulhach V.P. (2018) *Narysy z praslovianskoi antroponimii* [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. V. Kyiv. 440 s. [in Ukrainian].
17. Shulhach V.P. (2019) *Narysy z praslovianskoi antroponimii* [Essays on Proto-Slavic Anthroponymy]. Ch. VI. Kyiv. 416 s. [in Ukrainian].
18. Dziubiński Andrzej (1995). Recenzja ks.: Dariusz Kołodziejczyk. *Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699*. Warszawa, 1994. 264 s. [Rec. on the book: Dariusz Kołodziejczyk. *Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699*. Warszawa, 1994. 264 s.] *Przegląd Historyczny*. № 86/1. S. 107–111 [in Polish].
19. Kołodziejczyk Dariusz (1994) *Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699* [Podolia under Turkish rule. The Kamieniecki Ejalet 1672–1699]. Warszawa: Oficyna Wydawnicza «Polczek» Polskiego Czerwonego Krzyża. 264 s. [in Polish].
20. Kołodziejczyk Dariusz (2004). *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamanice*. Part I: Text, Translation, and Commentary. Kyiv – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute. 672 p., 6 maps. [in English].
21. Wójcik Zbigniew (1994). Recenzja ks.: Dariusz Kołodziejczyk. *Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699*. Warszawa. 264 s. [Rec. on the book: Dariusz Kołodziejczyk. *Podole pod panowaniem tureckim. Ejalet Kamieniecki 1672–1699*. Warszawa, 1994. 264 s.] *Kwartalnik Historyczny*. 1995. Roczn. C.II. S. 3–4 [in Polish].
22. <https://lexicography.online/onomastics/superanskaya/>
23. <http://nomer-org.website/allukraina/>
24. <https://ridni.org/karta/>

UKRAINIAN ANTHROPONYMS OF THE 17TH CENTURY IN A LITTLE-KNOWN TURKISH HISTORICAL SOURCE

Abstract. The article is intended to study Ukrainian anthroponyms of the 17th century, which are recorded in the little-known Turkish historical source “Defter Mufassal of 1681”. The proper names of people starting with A have been investigated into. The *objective* of the article is to analyze the proper names recorded in “Defter Mufassal of 1681”. To achieve the objective, the following *tasks* are defined: 1) to acquaint the reader with the little-known Turkish historical monument “Defter Mufassal of 1681”; 2) to separate Ukrainian anthroponyms of the 17th century; 3) to analyze the proper names of people and compare them with the modern Ukrainian anthroponymicon; 4) to identify those onyms that are not recorded at the present stage. The descriptive well analysis and systematization *methods* are used in the study. Ancient anthroponyms, extracted from a historical source, are an additional source of the anthroponymicon, which functioned in the territory of Ukraine in the 17th century. The proper names of the people entered into “Defter Mufassal of 1681” testify to the antiquity of such onymic formations, the adaptation of borrowed names on Ukrainian-language grounds. *Summarizing* the above, one can say that of the 90 names starting with A there are those that: are common today at the level of proper names of people and surnames; have differences with modern equivalents at the phonetic level; are not detected at the present stage, but they can be found in derived names; today they are exotic, rarely used in modern anthroponymicon. The *practical value* of the article is that the discovered and analyzed proper names of people supplemented the All-Slavic anthroponymicon. As a result of the investigation, the peculiarities of anthroponyms isolated from the Turkish monument “Defter Mufassal of 1681” have been established. In particular, this historical source testifies to the functioning of surnames in Ukraine in the late 17th century. The represented list of anthroponyms on A confirms that there was an extensive register of borrowed proper names, which were adapted on the Ukrainian language basis; a wide range of suffixes with the help of which derived names/surnames were created have been established.

Keywords: anthroponymy, borrowed names, creative stem, proper names of people, «Defter Mufassal (1681)».

© Купчинська З., 2021 р.

Зоряна Купчинська – доктор філологічних наук, доцент катедри української мови імені професора Івана Ковалика, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна; kupchynska@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-0000-0345>

Zoriana Kupchynska – Doctor of Philology, Associate Professor of the Professor Ivan Kovalyk Department of Ukrainian Language, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine; kupchynska@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-0000-0345>